

Mithat Bereket, Kaddafi ile yaklaşık 1 yıl önce Trablus'da görüşmüştü.

KADDAFİ DELİ Mİ DAHİ Mİ?

“Kaddafi nasıl bir lider?”

Daha doğrusu, “Kaddafi nasıl biri?”

Son nefesine kadar savaşıcak olan;
sürgüne gitmektense ölmeyi göze alan saplantılı,
hırslı, kuruntulu ve hatta hayalperest bir narsist mi?
Yoksa, gerçek baskı altında kaldığında bulabildiği
ilk uçakla Libya’dan kaçmaya hazır olan kışkırtıcı;
hatta deli bir ‘showman’ mi? Gerçekten de,
Kaddafi, nasıl biri? Deli mi; yoksa dahi mi?

Mithat BEREKET

Khas

Pusula akademisi

Farklı Kaddafi portreleri: Gayet akıllı olan; ama, kendi halkını ve insanları giydiği farklı kıyafetler veya spektaküler; hatta, çılgın eylemlerle şaşırtan Kaddafi, otoritesini adeta ‘deli’ ve ‘çılgın’ tavırlarıyla korku salarak kurmuştu. Ne yapacağı öngörülemez; bilinmez; mistik ve dolayısıyla çok korkulan bir liderdi o.

Libya lideriyle şimdiye kadar iki uzun söyleşi yapma şansım oldu. İlki, bundan yaklaşık 16 yıl önceydi. Libya o zaman, başını Amerika’nın çektiği uluslararası ambargo ve yaptırımlar karşısında tam anlamıyla acı çekiyordu. Dışa açılmıyordu; petrolünü, doğal gazını satamıyordu; halk yoksulluk içinde inliyordu. Kaddafi’ye, bütün bunlara rağmen Batı’ya tek başına kafa tutmaktan çekinmiyordu.

O zaman, kendisiyle kameralar önünde futbol oynama isteğimizi de geri çevirmemişti. Cumhurbaşkanlığı Sarayı’nın iç bahçesinde Libya Milli Futbol Takımı’nın da katıldığı futbol maçımız, dünyanın pek çok televizyonunun büyük ilgisini çekmişti. Eee, Kaddafi bu!... Ne de olsa spektaküler hareketleriyle ünlü, ‘deli’ bir liderdi o. Her an her şeyi yapabiliyordu.

Sonraki karşılaşmamızsa yaklaşık bir yıl önceydi. Yaşlanmış, kilo almış ve hareketleri yavaşlamıştı. Futbol oynayabilecek hali kalmamıştı pek. Ama, bu kez karşımda son derece dingin, rahat ve geleceğe daha umutla bakan bir Kaddafi vardı...

Nasıl olmasın ki, 1988’de İskoçya’nın Lockerbie kasabasında düşen Pan-Am yolcu uçağında hayatını kaybeden 270 yolcunun ailelerine, ölen her kişi başına 10 milyon dolar tazminat ödemişti. Toplam 2,7 milyar dolarlık bu ‘tazminat’, özellikle Amerika için bir çeşit ‘diyet bedeli’ veya ‘rüşvet’ oldu. Bundan sonra Amerika’yla aradaki engeller kalktı. Dev Amerikan petrol şirketleri, Libya petrol havzalarında milyarlarca dolarlık işletim hakları alırken, o zamanki Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice da, Kaddafi’yle görüşmek için Trablus’a kadar gidiyordu. Paranın gözü çıksın!... Eski düşmanlar yakın müttefik olmuştu, artık...

Kaddafi aynı dönemde, İngiliz Başbakanı Tony Blair ve daha sonra da İtalyan Başbakanı Silvio Berlusconi’yle adeta ‘kanka’ olmuştu. Tabii, bu ‘kankalığın’ adı da belliydi. İngiliz BP ve İtalyan ENİ petrol şirketleri, Libya petrolerinden milyarlarca dolarlık işletim hakkı almışlardı.

KADERE BAK

“...Ben şu anda yaşanan sıkıntıların çoğunun liderlere bağlı olduğunu düşünüyorum. Bunu net görebiliyorum. Çünkü, ben; Tito, Cemal Abdülnasır, Negeri, Ahmet Siketori, De Gaulle ya da Mao Zetung ile aynı çağda yaşadım. Bunların hepsi dünya sistemindeki boşlukları dolduran önemli liderlerdi. Şimdi baktığınızda bu liderler yok. Onların yerini almaya çalışan yeni liderler çapsız ve başarısız. Yani, bugün dünyada, liderler açısından bir boşluk; bir yetersizlik var. Şu anda yaşadığımız sorunların temelinde de bence bu yatıyor. Bugün, ülkelerin başındaki liderlerin hiçbiri; De Gaulle, Mao Zetung, Brejnev, Cemal Abdülnasır ya da Tito seviyesinde değiller. Bu da bana acı veriyor. Bu yüzden huzursuzum”...

İşte böyle diyordu, yaklaşık bir yıl önce kendisiyle yaptığımız özel söyleşide Albay Muammer Kaddafi...

‘El-Fatah’, denilen ‘Eylül Devrimi’nin 40. yıldönümüydü. Yani, Kaddafi tam 40 yıldır Libya’nın başındaydı. Ortadoğu gibi bir coğrafyada 40 yıl iktidarda kalmak öyle her baba yiğidin harcı değildi. O da, kendisini günümüz liderlerinden ayırıyor; onlarla aralarında siklet ve kalibre farkı olduğunu iddia ediyordu.

O gün, Trablus’daki Cumhurbaşkanlığı kompleksinin iç bahçesinde yaptığımız söyleşimde, “1 yıl sonra, çapsızlıkla, beceriksizlik ve başarısızlıkla suçlayıp küçümsediğiniz o liderler, bir gün gelecek, koalisyon kurup size saldıracaklar; sizin Libyanız’a bomba ve füze yağdıracaklar”, deseydik herhalde buna ne Kaddafi’nin kendisi ne de Libya halkı inanırdı...

Şunu açıklıkla belirtelim: Kaddafi deli değil; aksine oldukça akıllı ve iyi bir analiz yeteneğine sahip. 16 yıl önce bize aktardığı analizlerine bir bakın! Noktasına, virgülüne dokunmadan aynen aktarıyorum:

“Türkiye, eninde sonunda Kürt milliyetçiliğini tanımak zorunda kalacaktır. Yeni yüzyılda milliyetçilik duyguları öne çıkıyor ve bu duygular dünyayı yeniden şekillendirecek. Bakın, Kürtler konusunda benim ilkesel bir tutumum var. bunun Türkiye’yle bir ilgisi yok. Yanlış anlaşılmasın burada sadece Kürtler’den bahsediyorum; Türkiye hakkında konuşmuyorum. Ben, tüm Kürtlerin demokratik

haklarına sahip olmaları gerektiğine inanıyorum. Yoksa bu sorun hiç çözülmez. Kürtler Libya’da yaşıyor olsaydı da bu tutumum ve söylediklerim yine aynı olurdu.”

Bir yıl önceki söyleşimizdeyse, Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne tam üyelik sürecini şöyle değerlendiriyordu:

“Türkiye, çoğunluğu Müslüman yapısıyla Avrupa’ya yabancı bir ülke. Bu durumda, organ nakillerinde olduğu gibi vücut yeni organı beğenmeyip reddedebilir. Bu yüzden, Avrupalılar, ya Türkiye’yi kültürel açıdan değiştirip aralarına almak istiyorlar ya da tam üye olarak almayı, “sen, imtiyazlı ortak ol”, diyorlar. Ama, kurtuluşları yok. Avrupa’daki müslümanların sayısı her geçen gün artıyor...” Peki ya Amerika? İşte, söylediklerinden kısa bir bölüm:

“Amerika’nın belirli hedefleri vardı ve bunları tek başına gerçekleştirebileceğini sanıyordu. Hatta bunları dünyaya empoze etmek istiyordu. Ancak, anladı ki bu imkansız. Amerika’nın dünyanın geri kalanı olmadan bir şey yapamayacağı ortaya çıkmıştır. Amerika, Irak’da tek taraflı hareket etti sonunda orada boğuldu. Bütün rüyaları yıkıldı. Nihayet, bizim hep savunduğumuz noktaya geldiler. Şimdi, Müslümanlar’a diyalog çağrısında bulunuyorlar.”

Gayet akıllı olan; ama, kendi halkını ve insanları giydiği farklı kıyafetler veya spektaküler; hatta, çılgın cylemlerle şaşırtan Kaddafi, otoritesini adeta ‘deli’ ve ‘çılgın’ tavırlarıyla korku salarak kurmuştu. Ne yapacağı öngörülemez; bilinmez; mistik ve dolayısıyla çok korkulan bir liderdi o.

Peki şimdi ne olacak? Çok basit. Kaddafi, elinden geldiğince bombardımana karşı koymaya çalışacak. Teslim olmayı veya sürgüne gitmeyi düşünmeyecek. Şayet, bu dönemi hayatta kalarak geçebilirse; yani Libya’ya sızmış bir CIA ya da MI6 ekibinin saldırısına uğramazsa şartların kendi lehine dönebileceğini düşünüyor olması büyük ihtimal. Hem uzayan ve sonuç alınamayan hava operasyonu ‘meşruiyetini’ yitirecek hem de hala muhaliflerden daha kuvvetli olan Kaddafi kuvvetleri isyancıların eline düşen şehirleri teker teker geri alacak.

O yüzden, bugünler Kaddafi için tam anlamıyla ‘ölüm-kalım’ günleri...

KADDAFİ 1 YIL ÖNCE NE DEDİ?:

“...Ben şu anda yaşanan sıkıntıların çoğunun liderlere bağlı olduğunu düşünüyorum. Bunu net görebiliyorum. Çünkü, ben; Tito, Cemal Abdülnasır, Negeri, Ahmet Siketori, De Gaulle ya da Mao Zetung ile aynı çağda yaşadım. Bunların hepsi dünya sistemindeki boşlukları dolduran önemli liderlerdi. Şimdi baktığınızda bu liderler yok. Onların yerini almaya çalışan yeni liderler çapsız ve başarısız. Yani, bugün dünyada, liderler açısından bir boşluk; bir yetersizlik var. Şu anda yaşadığımız sorunların temelinde de bence bu yatıyor. Bugün, ülkelerin başındaki liderlerin hiçbiri; De Gaulle, Mao Zetung, Brejnev, Cemal Abdülnasır ya da Tito seviyesinde değiller. Bu da bana acı veriyor. Bu yüzden huzursuzum”...

KADDAFİ 16 YIL ÖNCE NE DEDİ?:

“Türkiye, eninde sonunda Kürt milliyetçiliğini tanımak zorunda kalacaktır. Yeni yüzyılda milliyetçilik duyguları öne çıkıyor ve bu duygular dünyayı yeniden şekillendirecek. Bakın, Kürtler konusunda benim ilkesel bir tutumum var. Bunun Türkiye’yle bir ilgisi yok. Yanlış anlaşılmasın burada sadece Kürtler’den bahsediyorum; Türkiye hakkında konuşmuyorum. Ben, tüm Kürtlerin demokratik haklarına sahip olmaları gerektiğine inanıyorum. Yoksa bu sorun hiç çözülmez. Kürtler Libya’da yaşıyor olsaydı da bu tutumum ve söylediklerim yine aynı olurdu.”